

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden külsőlemény Főpiac Veeszkház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Előfizetési árak:

Helyben
Félévre 6 frt.
Három hónapra 3 „
Postán küldve:
Félévre 7 frt.
3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám
10 fr.

Hirdetési díj:

Öt hasábos petit sorért 5 kr.

Nyitányon megjelenő közlemény 3 hasábos 15 kr.
Hirdetményeket és előfizetéseket lapunk számára elfogad: Pest-Budán: Neumann hirdetési irodája, Bécsben: Oppelik A. és Haasenstein et Vogler, Brauner I. G., Berlinben: Goldberger, Párisban: Havas ügyvédsége.

Réligdíj:
minden bejelentésért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: **Telegdi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

A polgári törvénykezési rendtartás egy rendelete, mely kivihetetlen a gyakorlatban.

○) A törvénynek világosnak, határozottnak kell lenni; ez az első kellék a törvény alkotásában.

A törvénynek jónak és czélszerűnek kell lenni, ez a másik szükség.

De a mellett a törvénynek olyannak is kell lenni, hogy a gyakorlattal összeegyeztethető, és kivihető legyen.

Az 1868-dik évi LIV-ik törvény cikkben foglalt polgári törvénykezési rendtartásban sok oly hiány van, a mi fenakadást okoz, az ügyek gyors menetelét gátolja, és sokféle magyarázatot megszenved; a mi mindenestre ellenkezik azon czéllal, mely az új törvénykezési rendtartás behozatalára alapul szolgált.

Ezuttal csak egy rendeletre terjeszkedünk ki, a mi a gyakorlatban kivihetetlen, és a mi tulajdoni jogot valóságos zavarba hozza.

Jelesen, a 422-ik §, mely az ingatlan vagyoniok végrehajtás utjának lefoglalásáról szól, azt rendel, hogy: „Ha valamely, a törvény szerint együtvé tartozó, vagy feloszthatlan ingatlan vagyoni többeké, s csak egy, vagy több, de nem valamennyi tulajdonos-társ ellen intéztetik a végrehajtás: csupán a marasztalt fél jutalékának tulajdoni joga foglaltathatik le és bocsáthatatik árverés alá.”

Valóban csodálni kell, hogy az országgyűlésen nem fordított elegendő figyelem e § rendeletére; holott az, az ország legnagyobb részében, kivihetlenségeibe ütközik.

Azon nem csodálkozunk, hogy a bíróságok, melyek a törvény jogszerű magyarázatára nem, hanem annak végrehajtására hivatják, e § rendelet elől ki nem térhetvén, az előforduló eseteket e törvény szerint intézik el; habár a végső kivitelben aztán felakadás mutatkozik is a végrehajtás körül; s habár a tulajdon-jog hátrányára, és a felek kárára, több különféle újabb per növi is ki magát ezen törvény alkalmazásából.

Vegyünk fel egy esetet a mi már nálunk elő is fordult.

Egy kis ház, mely 1000 ft-ra van becsülve, melyben van egy szoba, egy konyha és kamara, s a melynek tulajdonosai a férj és feleség, — lefoglaltatik a térs adósságáért, fele részben.

Ha e ház felerésze csakugyan eladhatatik — a mi ugyan valószínűtlen —: mi következtetések állanak elő?

A vevő megvásárolván a fele házat, a telek-könyvben nevére iratja; még ez megy; hanem a birtokba is kívánna venni, a mi a tulajdonjog természetéből következik.

Az egyetlen lakszobából álló házból a férjnek, kinek illetősége eladatott, ki kell költözni; és a bent maradt feleség, talán maga, talán gyermekeivel együtt bent marad; a vevő például nőtlén férfi, vagy nős, gyermekek családapa, vagy éppen özvegyasszony, meglehet, gyermekeivel együtt, elfoglalja a szoba egyik felét, a konyha felét és a kamara felét.

Eltelktelve attól, hogy a nő, férjétől törvény utján, minden hazasság-feloldó ok nélkül elválasztatván, külön lakásra íteltetvén, a családi élet megzavartatik; lehet-e gondolni, lehet-e hinni,

remélni, hogy akár a vevő, akár a régi birtok felében bentmaradt tulajdonos, a maga tulajdoni jogát nyugodtan, czélszerűleg élvezhesse?

Már maga azon visszás helyzet, hogy a régi tulajdonos az új birtokosban mindig ellenségét látja, a ki férjét kiszorította a házból, a ki a férj birtokát elárvereltette, — a csendes együtt lakást lehetlenné teszi.

Ezenkívül a kis ház felének, a lakásra, a konyha- és kamara- s a kis udvar használatára nézve birtoklása feletti viszályok, örökös jog-, kedélyzavarások, a mint egyfelől a vevőre, vagyis inkább a gyengébb félre nézve, a tulajdonjogot átkossá teszik, másfelől a tetleges bántalmazásoknak, és erkölcsrontó kihágásoknak kaput nyitnak.

Annyi legalább is kétségtelen, hogy a törvény által meghatározott tulajdoni jog úgy a vevő, mint a bentmaradt régi fele-tulajdonos irányában képzeletív, sőt semmissé tétetik. —

Annál fogva, csak ezen egy példából is látható, hogy e törvény a kisebb házbirtokokra nézve, a gyakorlatban kivihetetlen.

Nagyobb városokban, a hol nagy házak vannak, melyek több lakhelyiséggel ellátva, vagy rendszeren bérbeadás utján használtatnak, e törvény alkalmazható ugyan; de az ország nagyobb részében nem; úgy, hogy az leginkább a szegényebb osztályt sújtja. —

Az igazságügyminiszteriumnak tehát sürgős teendői közé tartoznék, hogy ezen, a gyakorlatban ezer meg ezer akadályba ütköző, kivihetetlen, czélszerűtlen, a tulajdonjogot elemeiből kivetkeztető, sőt erkölcssteleneknek is könnyen utat nyitható törvényrendelet helyett, czélszerűbb intézkedést tartalmazó törvényjavaslatot terjesztszen az országgyűlés elé.

Általában pedig óhajtandó, hogy a törvényjavaslatok gyakorlott jogászok közbejöttével készítettetnének!

Ujdonságok.

Vidéki előfizetőinkhez.

— Kérjük a jelen évnegyedre még be nem küldött előfizetési pénzeket f. hó 15-éig mindenesetre beküldeni, mert más esetben beszűntetjük az illetők részére lapunk küldését.

A szerkesztőség.

Czafolat.

A „Debreczen“-nek folyó hó 6-dik napján megjelent 70-dik számában, a lóverseny eredményére vonatkozó tudósítás záradékában ezen tétel fordul elő: „ad-dig, míg az előjáróság közönyössége miatt a csikók jutalmazása immen Nyiregyházára nem tétetett, Koszorus Lajos csikói minden évben nyertek jutalmat” stb.

Mino alapon vádolhatja tudósító a városi tanácsot ez ügyben tanusított közönyösséggel, nem tudhatom; mert annyi bizonyos és ezen állításom valóságáról a városi levéltárban létező adatok áttekintése után bár ki is meggyőződhetik, hogy a folyó évi lótenyésztési jutalmak hol és mikor történendő kiosztását tárgyzó miniszteri intézkedés kibocsátását semmiféle hivatalos tárgyalás meg nem előzte; és arról, hogy a kiosztás ez évben Nyiregyházán fog történni, Debreczen város tanácsa csak a közhírrététel végett készen leküldött miniszteri hirdetmény megérkezése alkalmával értesült.

Ha tehát a közgazdászati miniszterium jónak látta az e téren eddig követett gyakorlatot Debreczen város közönségének előleges meghallgatása nélkül megváltoztatni: és ezen intézkedést valaki czélellesnek s helytelennek tartja: intezze felszólalását azon hatóság

ellen, melytől eredt azon intézkedés, de ne vádolja minden igaz ok nélkül közönyösséggel azon testületet, mely a kérdéses intézkedés alkalmával teljesen mellőztetett, és a melynek e szerint alkalma sem lehetett, az új rendszabály létesítése ellen indokolt felterjesztésben felszólalni.

Hogy a lótenyésztést tárgyzó intézkedések irányában a városi tanács közönyösséggel nem viseltetik: azon körülmény is tanusítja, hogy midőn mellékes uton arról értesült, miszerint a közgazdászati miniszterium az álladalmi ménék elhelyezése felett rendelkező állami bizottságokat csak a megyékben szándékozik szervezni: felterjesztést tett, melyben kifejtette, hogy ily állandó bizottságnak városunkban felállítását államgazdászati szempontból is kívánatos; mert városunk közönsége egy 130 darabból álló magyar fajú törzsménest nagy áldozattal tart fen, és így lótenyésztési ügyben legalább is érdemel annyi figyelmet, mint az ország bármelyik megyéje.

Lesz-e eredménye ezen felterjesztésnek, nem tudható, de mégis talán remélhető; — mert bár mennyire óhajtsa is a kormány a központosítás keresztülvitelét, s a királyi városok jogkörének megnyirbálását, s bármennyire nem tetsző is előtte ezen város közönségének magatartása, ezen egy esetben be kellend látnia, hogy a formáságnak a lényegét feláldozni, és a lótenyésztés emelésére irányzott intézkedés alkalmával a városunkban virágzó állapotnak örvendő lótenyésztés fejlődését lenyügözni nem állhat az államnak érdekében.

Debreczenben, okt. 7. 1869.

Kerekes József.

— Egy ezüst hengeróra 1223 számmal elveszett, a megtaláló kéretik azt a kapitányi hivatalnál illő jutalom mellett kézbesíteni.

— A honvédségnek két zászlóalja fog városunkban állomásozni és pedig a 46-ik gyalog és a 16. lovas honvédszászlóalj.

— A lóvásár alkalmával 3 ló hamis utlevéllel letartóztatott egy füredi embertől, s azokra egy bagaméri ember, mint sajátjaira ismert rá, de bizonyos bizonyosság nélkül nem adták neki oda a lovakat, hanem figyelmeztették, hogy a járásbeli szolgabíró nem messze épen lovakat árul, annak a tanuskodása mellett megkapja. Az atyafi utnak is indult, hogy mindjárt előhívja, de bizony soha sem látták azt többet, mert ő keme is aligha nem roszban törte a fejét, s olcsó lovakhoz akart jutni. Most a három ló mint bitangállat a város istálló-jánál van, s gazdája kerestetik.

— Öngyilkosság. V. F. 16 éves kereskedő gyakornok ismeretlen okból ma éjjel az ujkerti szállóban pisztolylövéssel vetett véget életének. Az öngyilkosság e korban ritka szokott lenni, s nem is csoda, mert épen ezen időben látjuk legrózsásabb színben a világot s vannak legvérmesebb reményeink, melyek egyáltalán nem igen szoktak indokai lenni az öngyilkoságnak.

— Akrobaták. A Giorge igazgatása alatt levő akrobata-kötéltánczosok, kik „Ascension a la Blondin” czim alatt előadásokat hirdetnek, megérkeztek városunkba, s a 100 láb magasságban a vásártéri komédiás helyen kifeszített kötélen ma tartják első előadásukat. Azokra nézve, kik az ily hajmeresztő ügyességek. — mert mi ugyan, bár az illetők praetendálják a művészet nevet, kissé fukarkodunk annak osztogatásával, — barátai, igen érdekesek e mutatványok. Árak csupán a kocsikról nézőkre nézve vannak határozva, egy kocsii helye 1 ft. A többi közönség tetszés szerint adózik.

— Mahmud dervis jeruzsálemi török pap, ki Gül Baba török szent sírját látogatta meg ez év folytában, Budáról haza keletfelé utaztában, városunkat is érintette, s itt uti költsége fedezésére engedélyt nyert a kapitányi hivataltól a gyűjtésre. Igen szomoruan beszél azon mostoha fogadtatásról, s embertelen bánásmódról, melyben Nagy-Mihályban részesült, a mit egyáltalában nem helyeslünk, mert az ilyen jámbor török basa a légynek sem vét. Minek hát az ilyen felett mutogatni a tisztviselői hatalmat.

— A 39-dik gyalog sereg ujonczai, tegnap indítottak utnak Brünnebe, hol az ezred törzse még mindig tartózkodik. Érdekes, de nem csak érdekes, hanem megható látvány volt a hosszú menet, melynek eleje már a városházánál volt, midőn a vége

Burgundia utcából a Czeglédutczára kikanyarodott. A közepén dobszó mellett párosával haladó ujonczokat jobbról balról a családtagok, jó barátok, s a legtöbbet a siránkozó barátok követék. Valóban szomorúságot kellett bennünk a sok síró anya, a tehetetlen apa és néhol a csecsmót karjába hordozó hiteztárs, kiknek szerető gyermekét, egyetlen gyámolt, vagy szeretett férjét és edes atyát ragadott ki a véradó karjaik közül; s kiket most a helyett, hogy a már közönsnek erőszakolt hazai iránti védelmezési kötelességükre itthon készítettének el, messze földre, idegen földre, idegen országnak idegen ajku lakosai közé viszik; s hozzánk — nyakunkra saját véreink helyett, idegen ajku, s oly egyéneket hoznak, kik bizonyosan magok is szivesebben szolgálnának otthon. Meddig tart ez még így edes Kuhn ur?

A főiskolai szorgalmi szak ma vette kezdetét, az imateremben tartott előleges isteni tiszteltet. Főtiszt. püspök ur helyett — ki gyengélkedése miatt nem jelenhetett meg — nagytiszt. Révész Bálint ur tartott beszédet az ifjusághoz, gyönyörű ékesszólással előadva, hogy most bírálja meg ki-ki, van-e hivatása a pályára, mint mondá: „miért lenne a tudomány egén messzire fénylő csillag helyett sötét felhő az, ki a földön gyümölcs termő fa, vagy ért buzakalász lehet.“ Intette őket a kitartásra hazaszeretetre; s végül az ifjuságra mint a haza reményére, s a tanárookra mint vezéresillagokra az ég áldását kérte. — Szívhez szóló beszédét dörgő élnzés követte; végül a szokásos törvény és névsor felolvasással beveződött ez egyszerűségben nagyszerű ünnepély.

Színházi szemle.

C s ü t ö r t ö k ö n, okt. 7. adatott „Mártha“ vagy „a richmondi leányvásár“. Regényes vig opera 4 felv. Irta Frídrick. Zenéjét Flotow. A mai előadás alkalmával operánk közepszerűsége csakugyan szembőtlőbb volt, mint az első operai előadások. Az egyetlen, ki valamennyire kielégített Fektér F. volt, ki az egész estén át folytonosan egyforma üde hanggal és tüzrel énekelte. A ladyt Nagy Huber Ida asszony énekelte. E kedves és ügyes koloraturékes nő fölül már gyakran elmondottuk dicséretünket, azonban ezuttal bizonyos bágyadság, s erőltettség volt észlelhető énekében, a mi mindenesetre tőle nem függő körülményeknek következménye lesz. Nancy szerepében Dalnokiné mint vendég igen tetszett, s többször ki is tapsoltattott. Idegenes kiejtését leszámítva igen meglehettünk vele elégedve. Foltényi gr. Miklefort szerepében megmutatta azt, hogy mikint lehet operában énekelni hang nélkül, és mégis tetszeni, — kitűnő játéka pótolta a hanghiányt. Philip-povics Plumkett hangjánál volt. A richmondi bírót Barthe, a dobost Borand nevetetően adták. Visontai Ernesztina bájos kis apród volt. A zenekar és karok öszszévágóan működtek. Közönség közép számmal.

Fővárosi értesítő.

— Csávolszky sajtópere. (Vége.) Ezután Ditrich J. védő ügyvéd kezdte meg védbeszédét: „Bár mennyire óhajtna is a lehető legrovidebb lenni,

T Á R C Z A.

Szívek küzdelmei.

(Beszély.)
(Folytatás.)
IV.

Mig Emmának a fordóben időztek, Ernő oly egyedül érezte magát, a szórakozás minden nemét megkísérélte, de vajmi csekély kárpótlást lelt szórakozásaiban azon edes órákért, miket Emma körében töltött.

Szokott életrendjét nemsokára egy körülmény zavarta meg.

Családi pörügyben Pestre kelle utaznia, s ez ügy, ott létét több órára igénybe vette.

De vigaszt nyert azon tudatban, hogy a téli idényt Fenyvesiek is Pesten töltik, s így ismét mindennap összejöhethet Emmával.

Alig várta azon pillanatot, melyben kedvesét szívéhez szoríthatja ismét.

A várva várt idő elvégre elérkezett. Az ősz beállt s a Fenyvesy család, odahagyva a vidéket, hogy a mogorva tél unalmait a fővárosban fűzze tova.

Fenyvesiek termei nagyon látogatottak voltak a télen. Előkelő imádók, írók, művészek, látogatók a fényes estélyeket, melyeknek koronája kétségen kívül Emma volt.

Ernő most is kitüntetett vendég volt a Fenyvesy családnál. De pár hét múlva azt vette észre, hogy Emma, majd komoly s ábrándozó, majd szeszélyessé lett — s ugy tapasztalja hogy Emma ilyenkor szeméit a szemrehányás tekintetével veté reá.

De okát e változásnak nem volt képes megfajteni, habár azelőtt azt hívé, hogy a női szívek titkai, mint megannyi nyílt könyv, tárultak volna fel emberismerete s éles szeméi előtt.

Afelől azonban bizonyos volt, hogy Emma rejtgetett valamit, mi őt mélyen sebzeni látszék, bár mindamellett szívélyes volt Ernő iránt. Csakugy úgy vélte Ernő, mintha a szívélyességben is hallgatóságos szemrehányás rejlenék.

Ernőt e rejtély meg nem oldhatása nagyon kezdte aggasztani, de kedvese e különös viselkedésének kulcsához

még sem mellőzheti hallgatással közzéadni ellenvetéseit, s ennél fogva sok olyasmit ismételnie kell, mit már az első tárgyalásnál elmondott. A vád pontok, melyek a vádiratban vannak, valamint azon ok, melynek alapján vádlottat az elítéltetni kéri, majdnem ugyanazok, melyek felett az esküdtek már a tengapelőtti tárgyalás alkalmával kimondották ítéletüket. Ennek bebizonyítására kéri az első vádiratot felolvastatni.

G. Szabó János, erre megjegyzi, hogy e két sajtóper összetalálkozása egészen esetleges, s hogy egyrészt a közlekedési miniszterium, másrészt Hollán Ernő államtitkár egészen egymástól függetlenül emeltek vádjait.

Erre az első vádirat is felolvastatik.

Detrich J.: Miután bebizonyította, hogy a vádpontok mindkét vádiratban azonosok, ismét onnan kell kiindulni védelmének, honnan az az első tárgyalás alkalmával kiindult. Ugy látszik, hogy a közzéadó az ő argumentatioit szándékosan ignorálni akarja, különben nem beszélne folytonosan egy magán egyen elleni becsületsértési fő megtámadásról, a miről itt szó sem lehet. Ha ez volna az eset és Hollán Ernő ur nem volna államtitkár, akkor a sajtó törvények 24 §-sa szerint az ellene emelt vádat bizonyítani sem kellene.

De meg miután a vád már tárgyalatott, — a közzéadó ismét arra akarja szoritani a tárgyalást, hogy vajon van-e rágalom a cikkben vagy sem. E fölött már itél az esküdtszék s így Hollán ur mint tagja azon miniszteriumnak, melyről a tegnapielőtti esküdtszék kimondotta, hogy e cikkben nem rágalmaztatik, nem emelhet vádat a vádlott ellen, mert ez esetben a közlekedési miniszterium minden hivatalnokra keresztetné meg vádlottat egyenként s egymásután, mint most Hollán Ernő.

A közzéadó megegyezően védelmére kel előbbi tételének s azt mondja, hogy a tegnapielőtti esküdtszék azért mentette fel vádlottat az ellene emelt rágalmazási vád alól, mert a vád főszűlő Hollán Ernő ellen látta iványozva. (Nagy zaj a hallgatóság közt.) Ezután pedig felkéri védőt, hogy a miniszterium és Hollán ellen felhozott adatait terjeszse az országgyűlés elé és ismételve kéri az esküdteket, hogy ily „magas állású hivatalnokot“ ne engedjék ekkép rágalmazni s mondják ki vádlottra a vétkest.

Vádlott nem kívánván többé a szót, védője csáfolja a közzéadó állításait. A többek közt viszozza a közzéadó tételére, hogy esküdtszék előtt nem szabad a törvényt oly önhatalmilag fordítani, mint azt közzéadó teszi, bírák előtt szóra sem érdemesíteni. — A sajtót nevezi annak, melyből az országgyűlési képviselő információját meríti. Védő bizalommal néz az ítélet elé.

Elnök összeszegezi a tárgyalás folyamát, mely után a kérdéseket következőkép állapítja meg:

- 1) Meg vannak-e az esküdtszék tagok győződve arról, hogy az „Ellenőr“ 90-ik számában foglalt „A déli vaspálya s a magyar közlekedési miniszterium“ feliratu cikkben foglaltatik e Hollán Ernő államtitkár ellen rágalom vagy nem?
- 2) Meg vannak-e győződve, hogy az incriminált cikk írója Csávolszky Lajos vagy nem?
- 3) Meg vannak-e győződve arról, hogy Csávolszky

senmikép sem juthatván, a fűrkészettel kezdte alább hagyni.

Nemsokára ezután Ernőnek néhány napra oda kelle a fővárost hagynia. Emmától bucsuzván, hidegséget nem tapasztalt ugyan, de őstöne azt sugá, hogy Emma szívét nyomja valami, amit előtte erősen titkol.

Most hagyjuk Ernőt békével utazni s vessünk egy pillantást Emma belsejébe; s Ernő iránti szokatlan visellete meg lesz fejteve.

Midőn Fenyvesyék Pestre költöztek fel: Emma egyik gyermekkori barátját Sziklay Irént látogatta meg.

Beszélgetés közben szóba jött Romhelyi Ernő is, ki Irénnek pár év előtti ismeretség után nagyon megtetszett, annélkül azonban, hogy a lányka vonalmát Ernő észre is vette volna. Irén irigy természetű volt, s örömet látszik abban, ha két szerető szív nyugalmát megzavarhatja. És Irén tudván, mily viszonyban áll Emma az ifjával, azon légből kapott hírrel lepte meg Emmát, hogy Romhelyi Halmai Lenkével — ki az ifjunak rokona — igen gyöngéd viszonyban áll, sőt némelyek szerint már el is jegyezte volna magának.

Emma, mintha villám sújtotta volna e hírre, elhalványult, de erőt vőn magán, s igyekezett el nem árulni keble titkát. Egészen közönyösnek tette magát s kis idő múlva bucsut vőn albarátnéjától, s haza sietett.

Ez este korán visszavonult szobájába, s bezárván, könyekben keresett enyhülést.

— Isten hozzátok szép álmaim, melyek örökre szétfoslátok, hogy soha többé vissza ne térjeteek, — sohajta Emma föl, s nagy szeméből süren omlottak könnyei. — Tehát hűtlen lett hozzám azon férfi, kit keblem egész lángjával szerettem . . . De erős leszek, s megkísérlem megküzdni a fájdalommal, mit ő nekem okozott. Ha hozzánk jó, vidámságot fog arcom mutatni, s azon ifjak iránt, kiknek udvarlását eddig mire sem méltattam, nyájas leszek, sőt némi reményt is nyujtok nekik. Ha én családomban, családjanak ők is, a férfiak, kik oly könnyelműen zuzak össze a hölgy szívét, s dobják a kétségbeesésnek martalékul.

Igy fűzte Emma tovább eszméit, s keserű könnyei újból megeredtek.

Hejh, pedig ha oly büszke nem leendett s a való-

Lajos, az ellene emelt vádat illetőleg vétkes e vagy nem?

Tíz percnyi tanácskozás után az esküdtszék a következő szavazáseredményt hirdetett ki:

Az első kérdésre igen-nel felelt 9, nem-mel 3, a másodikra egyhangulag igen-nel.

A harmadikra igen-nel felelt 9, nem-mel 3.

(A nagyszámmal egybegyűlt hallgatóság ez ítélet kihirdetésénél nem tarthatta vissza érzelmei kifejezését és „gyalázat, szégyen“ kiáltásokban tört ki, mit az elnök jogszerűleg visszautasított.)

Ezek után a közzéadó emelt szót és félévi fogságot és háromszáz forintnyi pénzbírságot követelt.

Vádlott védője az enyhítő körülményeket felhozva, a sajtó törvény 71. §-ának alkalmazását és a lehető legkisebb büntetés kimérését kívánta.

A sajtóbírószék visszavonult s rövid tanácskozás után kibirdette az ítéletet, mely szerint: Csávolszky Lajos két havi fogság, száz forintnyi bírság és a perköltségek megtérítésére ítéltetett.

Vádlott védője bejelentette a törvényes semmisítési folyamodványt.

Pest, okt. 8-án.

—?— Az „Ellenőr“ lefolyt sajtóperei olyannyira országos érdektek, hogy szabadelvű sajtónk méltán szentel azoknak tért és időt. Engedjék meg nekem is, hogy mint e zászló közharozosa néhány szóval kisérjem a szeméim előtt történt ütközeteket.

Az okt. 6-ik esküdtszék vétkesnek találta Csávolszkyt, rágalmazási vádban, elkövetve Hollán Ernő államtitkár ellen. Ugyanazon cikkben ugyanazon rágalmazási vádban marasztalta el, melyért két nappal azelőtt az összes miniszterium, melynek Hollán is egyik tagja, ellenében felmentette. Honnan ez ellentmondás? Kérlek önök. Talán sikerülend okát megfajtenem.

Nem tartozom azok közé, kik egy meggyőződésükkel ellenkező ítéletet kárhoztatnak. Tisztelez bárki meggyőződését, mint ezt magam irányában bárkitől is megkövettem Tisztelettel meghajlok az esküdtszék ítélete előtt, bár nem tartom csalhatatlannak. S ez fölfel-tétele az esküdtszék, mint szabadelvű intézmény fenállhatóságának, hogy határozatait az állampolgárai tiszteletben tartásák.

Az okt. 8-ik tárgyalás zsufolásig megtelt termében a hallgatóság hangos kifakadásokba tört ki az ítélet kimondása után. Miért? Hiányzott nála a tisztelet a törvények és törvényszerű intézmények iránt? Aligha. Különbön hahotával fogadta volna a közzéadó főrebukott érvelését. De nem fojthatta vissza érzelmeit, mert már egy nappal azelőtt szállongtak át városunkat a hírek, miszerint Bottlik, az államtitkár sógora sorban járta az esküdteket, miszerint póttagokul csupa inkárnált kormánypartí embereket jelöltek ki s mert végre az esküdtszék tárgyalás folyamában egy sajtóügyi bíró folyvást arckifejezésével igyekezett befolyjni az esküdtekre. S e körülményekben rejlik az ellentmondás főoka. Az esküdtszék a legszabadelvűbb alapot igényli intézménye jótékony működhetése végett. Csak így különbözethető meg a sajtószabadság a szabadságtól. Tő-

nek utána járt volna, azonnal meggyőződik, hogy az egész hír csak kohlománny volt.

Mily soknak omlott már össze boldogsága szilárd oszlopa csekély félreértés miatt.

Emma kész lett tervével egy álmatlan éj után.

Mily elégtételt talál ő majdan, ha Ernő valamelyik estélyen nálak megjelen s éreznie kell, hogy ő már kegyvesztett, s más boldogabb leend az kire Emma szép szeméit veti.

Es az Emma által várt alkalom elérkezett. Ernő még a farsang folyamában visszaérkezett. Az estélyekről pedig, — miket Fenyvesyék rendeztek, Ernőnek nem volt szabad elmaradnia.

Mindjárt az estélyek egyikén észrevette Ernő, hogy ő itt mellőztetik, s ki Emma kegyével leginkább dicsekhetik, egy dzsidás ezredes, a családnak távoli rokona. Mintegy 45—50 éves lehet a férfi, és így nem többé ifju, de részint könnyed társalgási modora, részint díszes egyenruhája és állása, még mindig birt anyyi vonzerővel, amennyi elégséges a hódításra, kivált oly hölgy ellenében, ki boszuból másnak akarja oda vetni azon szent érzelmet, melyet erőtetni nem lehet s a szív mélyéből önként kell folytania.

Az ezredest egész el bűvölék Emma bájjai, bár kissé mesterkéltnek látta a hölgy negédelt érzelmeit s kétkedett hódításában, mert ugy vette észre, hogy Emma, midőn mással társalog Ernő, lopva mindig ő rajta legelteté szeméit.

De mit törődik ezzel egy katona? Neki szívviszony kell, hogy annak melegenél ridég életét melengetse — addig ameddig; jelszava levén: „Város ahány anyui leány!“

Ernő azonban büszke férfi volt s benne féltékenységet gerjeszteti akaró hölgy kaczerkodásait egyáltalában nem látszott észrevenni, sőt méltatlanul mellőztetését mely hűségát nem kis mérvben sérté, azzal akarta büntetni, hogy Emmát, amennyire a társas illem engedhető, mellőzve, előtte azelőtt érdektelen hölgyekkel társalogott az egész estén.

— Ernő szívtelen csapodár, s ezt meg kell boszulnom, gondolta Emma. Ha már nem is szeret többé, de hűségát nagyon sérti, ugylátszik, ha más által látszom érdekeltetni. . . Oh istenem, mily forrón szerettem őt, az első szerelmem szent érzetével. . . Es ő azt méltányolni nem képes. . . (Folyt. köv.)

kéletesen mü beavaságnak.

Es e értesülésé lyamodvárszék enne — Tovább közöl kett hogy az tot kellett

Tegy kath. autodia másod boröv, ug is, mint az meretlen

tanismus guságba. tha a válát támasgek helyemlelto részére d

székesfeh kilátások

Az láta kiküben az miutánót

lán az elslamely k

hállomány hallom, h

ditványt

leti para nyekiekb

adrágok fel. A m

gyalogkat bonyó 1

tábori sa illető ker

ki feleség — lehar elméked embert?

ezüstöt v sült, hog egy felüg fegyencze

rat a mu miután c munkás tek össze a nevezze a fő lázo

talanul h feldül, a menten s Egy bud választos

gyülés a jon csak munkála hetlenül

sága be Valamer maga a részt ve lásban. I

érte. Ba édes any retettel Bajára.

nálfovgv szomsz gunk! —

ért a h szomsz a közv titió alk lett vol fog, sen

az a teg mikor akkor, mére h

szomsz talpra

Debr...
76-130. máj
W...

kéletesen pártatlan összeállítását a tagoknak, semmimű beavatkozását az érdeklőt feleknek vagy a bíróságnak.

Es e kellekek mint fentebb kitejtém hiányzottak. Értesülésem szerint, vádlott erre alapítja semmitői folyamodványát s nem kétlünk, hogy a semmitői törvény-szék ennek méltánylásában új tárgyalást fog elrendelni. — További értesülésem szerint, az okt. 8-iki esküdték közül ketten csak annyit értettek a magyar nyelvből, hogy az igen és nem megkülönböztetésére magyarázatot kellett nekik adni.

Tegnap nyitattott meg háromhavi szünet után a kath. autonomiát előkészítő kongresszus. A tragi-comodia második felvonásához értünk tehát; ugyanannyi bitorv, ugyanannyi ibolyaszin-sapka szerepelt tegnap is, mint az első felvonásban; csak hogy egy egyszerű ismeretlen alarendelt pap erélyes tiltakozása az ultramon-tanizmus ellen, hozott némi változatosságot az egyhan-guságba. — A ma délben tartott második ülésben Bartha a választási szabályok javaslatának harmadik pont-ját támadta meg, egy indítványval, mely a püspökség-gek helyettesített képviselőt követeli Haynald hevesen mellette szól, — a szavazás eredménye a „papi“ párt részére dőlt el, a világiakkal az egyedüli Kuthy Márton székesfehérvári káplán szavazott. — Gyönyörűséges kilátások ígért autonomiánkhoz.

Az új városház építésére alkalmas helyiséget találták kiküldött bizottság, csak hogy e helyiség, helyeseb-ben az 1600 □ ölnyi telek nem a belvárosban fekszik miutánott hasonló területet nem találtak. Ez volna ta-lán az első eset, hogy a városházát nem bel-hanem va-lamely külvárosban építtetné valamely város. S e kör-ülmény szegit is szurt némely képviselő fejében s ugy hallom, hogy az illető várostanácsi gyűlésben ellenin-dítványt fognak benyújtani.

* A honvédelmi ügyészség a kerületi parancsnokokhoz körlevelet intézett, hogy a kör-nyékeikben levő iparosokat köpenyek, zubbonyok, nadrágok és tábori sapkák készítése végett szólítsák fel. A munkadíj következőképp van megállapítva: egy gyalogkatonaköpeny varrása 1 ft 40 kr; egy zub-bonyó 1 ft 15 kr; egy nadrág 1 ft 20 kr; végre egy tábori sapkának varrása 22—25 kr. A vállalkozók az illető kerületi parancsnokságoknál jelentsék magokat.

* Egy b a r b á r férjéről irtunk mostanában, ki felesége orrát — hütlenségi gyanu által ingereltetve — leharapta. E dühös Othello most már a börtönben elmélkedik azon, hogy a féltékenység hova vezeti az embert?!

* K e d d e n egy aranyozóhoz egy hordár vert-ezüstöt vitt eladni. A mester ráismert az ezüstre, s ki-sült, hogy azt egy vaczi fegyintézetű cseléd lopta el, s egy felügyelő utján kiszabaduló fegyencnek adta át. A fegyenczet újra bekisérték.

* A b u d a i országuton levő kartonfestő gyá-rat a munkások elégtelensége veszélyvel fenyegette; miután oda leányok alkalmaztatván, onnan számos férfi munkás kiszorult. Ez elégtelenség nagy számmal gyűl-tek össze Pestről és Ó-Budáról, de szándékuk, állítólag a nevezett gyárnak szétrombolása — felfedeztetvén — a fő lázongók körülvették s elzáratták.

* E g y k o c s i s 45 mázsányi teherrel gond-talanul halad a lejtős uton, azonban véletlenül a szekér feldül, a szekér feldül, a szerencsétlen alá szorul és menten szörnyet halt. Még egy másik szerencsétlenség: Egy budai szeretett, de szerelmét nem viszonozta szive-választottja s efféleti bánatában a Dunába ölte magát.

* A b i z o t t s á g, melyet a pestvárosi köz-gyűlés azon czélből küldött ki, hogy vizsgálja meg, vaj-jon csakugyan szükséges-e egy új városház — elkészült munkálataival, melyben egy új városház építését elkerül-hetlennél szükségesnek mondja.

* P e s t m e g y é n e k Szegedre delegált bírósága befejezte a vizsgálati okmányok meghitelesítését. Valamennyi száz befogott megmarad első állításánál s maga a hírhedt Rózsa Sándor is bevallotta újból, hogy részt vett a vasut felszedésben és több nevezetes rab-lásban. Még az orgazdák kihallgatása van hátra.

* T ó t h K á l m á n j e l e s i r ó n k a t n a g y c s a p á s érte. Bajáról ugyanis táviratilag értesítették, hogy édes anyja kiről költeményeiben a leggyöngédebb sze-retettel emlékszik, meghalt. — Azonnal el is utazott Bajára.

Pesti röppentyűk

(Oktob. 7-én).

— „Homines sumus!“ Emberek vagyunk s an-nál fogva ne szörnyöködjék olyan nagyon Dünnyögi szomszéd, ha néha bakot lövünk vagy csizmadiát fo-gunk! — szólótt Dörmögi.

— Már pedig én csak azt tartom, hogy aki nem ért a haragöntéshez, ne fogjon az ahoz!... Lássá szomszéd, a tegnapi esküdtzék is készületlenül lépett a közvélemény examenje elé; rosszul készült el a repeti-tiói alkalmára, holott csak a tegnapielőtti előadást kel-lett volna megfigyelnie; akkor aztán sem csizmadiát nem fog, sem bakot nem lö.

— Már az igaz, hogy rosszul tanulta meg a leczkét az a tegnapi esküdtzék, Nem itéli el a vádlottat akkor, mikor a miniszteriumnak fejére koppant, hanem elítéli akkor, midőn — ugyanennek a lábára a tyuksze-mére hág.

— Már hiszen akár honnan markolta Dörmögi szomszéd e hasonlatot, de nagyon találó s a megjegyzés talpra esett, mert ugyanazon alapon felmenték előbb

azét, amiért később elítélik. Csak a személyek változ-tak... Ki látott már ilyen czifra komédiát?

— De még furcsább volt ám komám, mikor Gel-leri fiskus ur azzal menté a tegnapielőtti vesztett perét, hogy a f. hó 4-iki esküdtzék „azért mentette föl vád-lottat az ellene emelt rágalmazási vád alól, mert a vád főszulját Hollán Ernő ur ellen látta irányozva.

— Biz az is furcsa. Hanem az a kicsi parányi scorpio is ugyancsak kiteremtettéam beszédjét. Még most is ebben a két fülemben csengenek e szép szavak:

„... Én azt ohajtom, hogy ama férfiakban, kikre hazánk ügyeinek vezetése bizva van, meglegyen a tö-rekvés: nagygyá, boldoggá tenni a hazát; meglegyen a szeretet, mely, ha kell, áldozni is tudjon hazájáért. Em-ber vagyok, de én sem a törekvést, sem e szeretetet nem találok fel Hollán Ernő államtitkár urban! Az oly em-ber, aki csak azt teszi hazája javára, mit meg nem ten-ni már a törvény is büntet: az oly ember, aki mindent megtesz hazája ellen, mit a törvény meg nem büntethet, az előttem nem ember! Kinek tetteinél nem a hazasz-e-retet, hanem saját megélhetésének, saját föntartatásá-nak nyomoru gondolata a rúgó, az lehet államtitkár vagy miniszter, de a nemzet elismerésére ne számíton soha.“

— Már az igaz, hogy az a kis skorpió menykö-módon ki tudja czirkalmazni a mondókáját. No de meg is tette ám igazságérzet sugalta beszéde a közönségnél a hatást; mert mikor elítélte az esküdtzék kéthavi házörzésre s egy százforintos bankótára s holmi per-kiöltségre a skorpiót: olyan olyanegyszerre és egy szíve-l hangzott föl a közérzet el kiáltása: „Szégyen, gyál-lázat!“ hogy ha a tárgyalási terem oldalai Jérikó falai leendettek, bizonynyal összeropedeztek volna.

„A honvédség vezénnyelve magyar lesz!“ Ez van a törvényben lefektetve. De a magyar honvédségi ügyek-ben azért minden németül foly, az ujonczozási bizottság előtt az orvosnak németül kell referálni a megvizsgált-ról; német nyelven vezetik az ujonczozási protocollu-mot, mert a törvény értelme szerint, csak a vezény-nyelvnek kell magyarnak lenni. E szerint ennek a kö-zösügyes-bajos államnak (melyet egy ismerősünk e két szóból „Magyarország és Ausztria“ így nevezett el, ösz-szerántva a kettőt: „Magyosztria“) nyelve a német!... Schöne Geschichte!... Nem fordulsz meg sirodban óh Árpád?!

Belföld.

* A m a k ó i esperes, vagy névszerint (mert megérdemli, hogy neve a nyilvánosság elé kerüljön) Body Antal az aradi vértanukért okt. 6-án végbement gyászmise megtartásáért, a makói honvédegylettől 7 ft. 50 kr. díjt követelt, mit nevezett egyet elnöke, a derék esperes urnak nyugta mellett le is fizetett. A tisztelendő ur nemde fényes bizonyítékát adá hazafias nagylelkű-ségének?

* A „B o r s o d“ biztos kufából nyert bir alap-ján írja, hogy a pest-miskolci egyenes vaspálya decz. 2-án fog a közforgalomnak átadatni.

* M i s k o l c z o n a városi rendőrhadnagyot, amiért több dorbézoló a korcsmából haza kergetett, azok hazamenet közben megtámadták, hogy egy élete megmentését egyedül bátorsága s revolverének köszön-heti, melylyel hátravonulását fedezte, többször lövén közéjük. A jó madarak most már a hüvösön ülnek.

* A z á k á n y z á g r á b i vasutvonalat Zág-rábtól Kőrösre már elkészítették s az első kocsi Kőrösre már megérkezett, hol azt zenével és nagy lelkesültség-gel fogadták.

* P é c s e t t a napokban halt meg Károly Fe-rencz nevű czinező, kinek hagyatéka fölvetelénél talált egy csomó ezüst pénzt, egy itcze aranyat, vagy két font bankót és ugyanannyi kötelezvényt összesen 70—90,000 frtot. Senkit sem tett örökösévé, roppant zugori és fősvény volt egész életében. Egy nő-rokonán kívül más atyánsága nincs. Ez pedig Bécsben színész.

* A C s a l l ó k ö z b e n 12 év óta garázdálko-dott egy házfeltörő banda. Most elfogták őket. Egyetlen pandur káplár ment rájuk s úgy megriasztotta, hogy noha jó számmal lakmároztak együtt szó nélkül enged-ték magokat megkötöztetni. Ugy gyanítják hogy e jó madarak nemcsak loptak, hanem gyilkoltak is.

* N a g y B e c s k e r e k e n bizottmány ala-kult, melynek czélja az ottani színészetet emelni. A bi-zottmány Felekét felkérte, hogy szavaló és dal szintár-sulatot alakíton, melyet a bizottmány ellenőrzése mel-lett Szuper fog igazgatni. A társulat már kész.

Külföld.

— Berlinben az országgyűlés mindkét háza f. hó 6-án d. u. 1 órakor nyitattott meg a király által. Abból, a mi eddig a miniszterek tárczájából, és a kormányhoz közel álló sajtó közleményeiből a közönség közé szivár-gott, már körülbelől összelehet állítani a trónbeszédet. A pénzügyminiszter annyit már kibeszélt, hogy 25 millió tallér deficit lesz, s ezt az egyenes adók 25% pótléka által fogja fedezni. Említés tétetik még egy új kerületi rendszabályról, s más egyéb csekélyebb fontosságú kormányi előterjesztésekről. Leginkább kíváncsiak va-gyunk arra, hogy a trónbeszédben történik-e említés az Ausztria-felé való közeledésről és mimódon? okt. 5-én a király még Baden-Badenben volt, hol a román fe-jedelem látogatását fogadta, s tőle a koronaherczeg, ki Bécs és Kelet felé indulóban volt, elbucszott.

— A szász király trónbeszédére a „Peuple Fran-çais“ a következő megjegyzést teszi: „A szász király trónbeszédére ép oly kevésbé alkalmas a béke barátait megnyugtanni, mint a badeni nagyhercege. Poroszor-szágnak nincs joga afelett panaszkodni, hogy azon álla-potot, melyet ő maga hozott létre, fenakarják tartani, s hódításai eléggé nagyok és vakitók arra nézve, hogy av-val megelégedett lehessen. Daczára ama tulsulynak, melylyel Poroszország a szövetségben bir, a sadowai győzések mégis elkell tűrni, hogy szövetségesei néma rabslolgák ne legyenek. Az európai béke csak nyerhet ez által.

A másod rangu hatalmak anélkül is mindig, ugy anyagilag, mint erkölcsileg a békés közvetítőt játszo-ták a nagyravagyó és kevésbbé félénk nagyhatalmak közt. A porosz szövetségek, bár mennyi lelkesedést mutatának is a germán hazafiság iránt, mégis érde-keve vannak az által, hogy a jelenlegi helyzet meg ne ingattassék, mert bármely erőszakos megrázkodás meg-semmisíthetné azon csekély önállóságot, a mi még szá-mukra megmaradt. Semmi megrázkodás, semmi háboru semmi politikai csinek, ez most az apróbb német feje-delmek jelszava, kik koronáikat veszély nélkül ohajjták megtartani.

— A közvélemény itélete Párisban a kamarák összehívása felől, a kormányra nézve még mindig ked vezőtlen. Az egyik fél azt mondja, hogy a kormány későn, a másik azt, hogy igen későn engedte magát elha-tározni azon lépésre, mely ellenségeinek számát és el-keseredését csak fokozza, anélkül, hogy a mindennap növekedő bonyodalmakból menekülést nyitna számára. A mint az „Independ. belge“ értesül, a miniszterek a kamarák megnyitásának határideje felett különböző vé-leleményben voltak. Magne és Forgade de la Roquette 15 éve akarták, a többiek, kiknek nézete győzött aztán 29-ére. A közvélemény által követelt napról, okt. 26-ról, a miniszterek hallani sem akartak.

Különbö ha a személyi kormányt azt hitte, hogy az oktob. 26 ka mellőzése által vereséget szenvednek a radicalisok, akkor ugyan elszámolta magát. Mig ezek-nek legengesztelhetlenebb ellenségük, az agg Raspail sem akar a kormánynak kedvére lenni az által, hogy annak előnyére valami tüntetést rendezzen. Sőt a mi-niszterekhez ez alkalomból a következő sorokat in-tézte:

„Uraim, miniszterek! A mai „Journal officiel“ egy kibocsátványt közöl, mely a senatust és a törvény-hozó testületet, 1869. nov. 29-re hívja össze. Miért nem okt. 26-ra, mely nap a kormány által reánk erőszakolt alkotmány szerint a legutolsó határidő. Talán egy be-teges természet rosz szeszélye következtében történt volna, hogy a személyes kormányzás eszméje még fentar-tassék? Hiszen az megszűnt létezni! Miért történttehát a kamarák összehívásának elhalasztása a törvény által meghatározott időről?

A midőn az alkvimánynak engedelmisséget es-küdtünk, azt lelkiismeretünkben a nép által adott meg-biztatásunkkal helyeztük egy színvonalra. Most önkök megtanítanak bennünket, hogy azokat holt betűnek te-kintsük, miután azt önkök sértik meg legelőbb. Mihelyt a kamra megnyílik, legyenek elkészülve rá, hogy e miatt interpelláltatni fognak, s önkök, mint felelős miniszterek ellen a vádállapotbahelyezés fog indítványoztatni, ha ugyan a többség előjogaihoz méltóan fogja magát viselni.

— A francia császár okt. 7-én látogatást tett a Párisban időző romániai fejedelem — Károly her-czegnél.

— Spanyolországi hírek szerint a fölkelés egészen le volna győzve, s a rend helyreálltva. A Cubába rendelt csapatok az országban fölmerült agitatók daczára elutaztak.

Közigazgatás.

E. Debr. okt. 9. Piacunkra sok mindenféle élel-mi cikket szállítottak, életet legkevesebbet, a sem volt kelendő csökkent árak mellett sem, tengeri mind zsák számra mind szekerekkel sok hozatott; s kelendő volt, zsák számra 1 ft 60—70 krj. szekér számra 45—55 ft. kenyeret szinte sokat hoztak mérsékelt árakon kelt. Zöldség főleg káposzta sok volt elég olcsó 100-za 2 ft 50—5 ft krumpli zsákja 1 ft 40—70 kr. 1 putton hegyi szőlő 3 ft; kerti 1 ft; 60—60 kr. Az idő hüvös, öszie.

— P e s t, okt. 8. Az időjárás derült napfényes, a hévmérő + 11°, légsulymérő 28'' 10''. Buza 87 π-tos 5 ft 20 kr, 86 π-tos 4 ft 85 kr, rozs 77—80 π-tos 3 ft 2 kr, árpa 72 π-tos 2 ft 60 kr, kukoricza 2 ft 30 kr.

— A hazai mezőgazdaságot pár év óta érzékenyen sujtó munkaerő hiányon, mely az aratási munka idején lön legnehezebben elviselhető — leginkább czélszerű gazdasági gépek meghonosítása és terjesztése által vél-ve segíthetni: a földmivelés-, ipar- és kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter az ország több pontjain államse-gélyben részesített aratógépversenye tartását rendelte el, oly módon, hogy e versenyekben gépeikkel részt-venni — a külföld gazdasági gépészei is felhívassanak, s a versenyek leginkább oly vidéken tartassanak, hol a munkások hiánya leginkább észlelhető volt.

E versenyek rendezésének czélja az volt, hogy az ezek iránt érdeklődő gazdaközönségnek alkalmá legyen a bel és külföldi gépészet legelőkétebb készítményei-vel közelebbről megismerkedni — s eként az idő és töképezaroló kísérletésektől megmentve — szükséglet-t a lehető legjobb s legmegbízhatóbb forrásból be-szerezni.

Felhivattak ennek folytán az országos, a békés és szolnokmegyei gazdasági egyletek alkalmas pontok

Burgundia utcából a Czeglédutczára kikanyarodott. A közepén dobszó mellett párosával haladó ujonczokat jobbról balról a családtagok, jó barátok, s a legtöbbet a siránkozó barátok követék. Valóban szomorúságot kellett bennünk a sok síró anya, a tehetetlen apa és néhol a csecsmőt karján hordozó hitestárs, kiknek szerető gyermekét, egyetlen gyámolt, vagy szeretett férjét és édes atyát ragadott ki a véradó karjaik közül; s kiket most a helyett, hogy a már közösnek erőszakolt haza iránti védelmezési kötelességükre itthon készítették el, messze földre, idegen földre, idegen országnak idegen ajku lakosai közé viszik; s hozzánk — nyakunkra saját véreink helyett, idegen ajku, s oly egyéneket hoznak, kik bizonyosan magok is szivesebben szolgálnának otthon. Meddig tart ez még így édes Kuhn ur?

A főiskolai szorgalomczak ma vette kezdetét, az imateremben tartott előleges isteni tisztelettel. Főtiszt. püspök ur helyett — ki gyengélkedése miatt nem jelenhetett meg — nagytiszt. Révész Bálint ur tartott beszédet az ifjúsághoz, gyönyörű ékesszólással előadva, hogy most bírálja meg ki-ki, van e hivatala s pályára, mint mondá: „miért lenne a tudomány egén messzire fénylo csillag helyett sötét felhő az, ki a földön gyümölcs termő fa, vagy ért buzakalász lehet.”

Intette őket a kitartásra hazaszeretetre; s végül az ifjúságra mint a haza reményére, s a tanároknak mint vezércsillagokra az ég állását kérte. — Szívhez szóló beszédét dörgő éljenzést követte; végül a szokásos törvény és névsor felolvasással bevégeződött ez egyszerűségben nagyszerű ünnepély.

Színházi szemle.

— Csütörtökön, okt. 7. adottt „**Mártha**” vagy „a richmondi leányvásár”. Regényes vig opera 4 felv. Irta Fridrick. Zenéjét Plotow. A mai előadás alkalmával operánk középserűsége csakugyan szembeötlőbb volt, mint az első operai előadások. Az egyetlen, ki valamennyire kielégített Fektér F. volt, ki az egész estét át folytonosan egyforma üde hanggal és tüzrel énekelt. A ladyt Nagy Huber Ida asszony énekelte. E kedves és ügyes koloratúrénekesnő felől már gyakran elmondottuk dicséretünket, azonban ezuttal bizonyos bágyadság, s erőtlettség volt észlelhető énekében, a mi mindenesetre tőle nem függő körülményeknek következménye lesz. Nancy szerepében Dalnokiné mint vendég igen tetszett, s többször ki is tapsoltatt. Idegenes kijelentését leszámítva igen meglehetünk vele elégedve. Foltányi gr. Miklefort szerepében megmutatta azt, hogy miként lehet operában énekelni hang nélkül, és mégis tetszeni, kitűnő játéka pótolta a hanghiányt. Philippovics Plumkett hangjánál volt. A richmondi bírót Barthe, a dobost Borand nevetetve adták. Visontai Ernészina bájos kis apród volt, a zenekar és karok összevágóan működtek. Közönség közép számmal.

Fővárosi értesítő.

— **Csávolszky sajtópere** (Vége) Ezután Ditrich J. védő ügyvéd kezdte meg védőbeszédét: „Bár mennyire óhajtaná is a lehető legrövidebb lenni,

TÁRCZA.

Szívek küzdelmei.

(Beszély.)
(Folytatás.)
IV.

Mig Emmák a fürdőben időztek, Ernő oly egyedül érzé magát, a szórakozás minden nemét megkísérelé, de vajmi csekély kárpótlást lelt szórakozásaiban azon édes órákért, miket Emma körében töltött.

Szokott életrendjét nemsokára egy körülmény zavarta meg.

Családi pörügyben Pestre kelle utaznia, s ez ügy, ott létét több órára igénybe vette.

De vigaszt nyert azon tudatban, hogy a téli időnyt Fenyvesiék is Pesten töltik, s így ismét mindennap összejöhét Emmával.

Alig várta azon pillanatot, melyben kedvesét szívéhez szoríthatja ismét.

A várya várt idő elvégre elérkezett. Az ősz beállt s a Fenyvesy család, odahagyá a vidéket, hogy a mogorva tél unalmait a fővárosban izzé tova.

Fenyvesiék termei nagyon látogatottak voltak a télen. Előkelő imádkók, írók, művészek, látogatók a fényes estélyeket, melyeknek koronája kétségen kívül Emma volt.

Ernő most is kitüntetett vendég volt a Fenyvesy családnál. De pár hét múlva azt vette észre, hogy Emma, majd komoly s ábrándozó, majd szégyelcsé lett — s ugy tapasztalá hogy Emma ilyenkor szeméit a szemrehányás tekintetével veté reá.

De okát e változásnak nem volt képes megfejténi, habár azelőtt azt hívé, hogy a női szívek titkai, mint megannyi nyílt könyv, tárultak volna fel emberismerete s éles szeméi előtt.

Afelől azonban bizonyos volt, hogy Emma rejtegetett valamit, mi őt mélyen sebzeni látszék, bár mindamellett szívesely volt Ernő iránt. Csak hogy úgy vélte Ernő, mintha a szívlyességben is hallgatolagos szemrehányás rejlenék.

Ernő e rejtelly meg nem oldhatása nagyon kezdte aggodnani, de kedvese e különös viseletének kulcsához

még sem mellőzheti hallgatással közzéadónak ellenvetéseit, s ennél fogva sok olyasmit ismételnie kell, mit már az első tárgyalásnál elmondott. A vád pontok, melyek a vádiratban vannak, valamint azon ok, melynek alapján vádlottat az elítéltetni kéri, majdnem ugyanazok, melyek felett az esküdtek már a tegnapelőtti tárgyalás alkalmával kimondották ítéletüket. Ennek bebizonyítására kéri az első vádiratot felolvasatni.

G. Szabó János, erre megjegyzi, hogy e két sajtóper összehasonlítása egészen esetleges, s hogy egyrészt a közlekedési miniszterium, másrészt Hollán Ernő államtitkár egészen egymástól függetlenül emelték vádjukat.

Erre az első vádirat is felolvasatik, Ditrich J. Miután bebizonyította, hogy a vádpontok mindkét vádiratban azonosok, ismét onnan kell kiindulni védelmének, honnan az az első tárgyalás alkalmával kiindult. Ugy látszik, hogy a közzéadó az ő argumentatioit szándékosan ignorálni akarja, különben nem beszélne folytonosan egy magán egyén elleni besületsértési fő megtámadásról, a miről itt szó sem lehet. Ha ez volna az eset és Hollán Ernő ur nem volna államtitkár, akkor a sajtó törvények 24 §-sa szerint az ellene emelt vádak bebizonygatni sem kellene.

De meg miután a vád már tárgyalatott, — a közzéadó ismét arra akarja szorítani a tárgyalást, hogy vajon van-e rágalom az cikkben vagy sem. E fölött már ítélt az esküdtszék s így Hollán ur mint tagja azon miniszteriumnak, melyről a tegnapelőtti esküdtszék kimondotta, hogy e cikkben nem rágalmaztatik, nem emelhet vádat a vádlott ellen, mert ez esetben a közlekedési miniszterium minden hivatalnoká kerestethetné meg vádlottat egyenként s egymásután, mint most Hollán Ernő.

A közzéadó még egyszer védelmére kel előbbi tételének s azt mondja, hogy a tegnapelőtti esküdtszék azért mentette fel vádlottat az ellene emelt rágalmazási vád alól, mert a vád fősúlyát Hollán Ernő ellen látta irányozva. (Nagy zaj a hallgatóság közt.) Ezután pedig felkéri védőt, hogy a miniszterium és Hollán ellen felhozott adatait terjeszse az országgyűlés elé és ismételve kéri az esküdteket, hogy ily „magas állásu hivatalnokot” ne engedjék ekkép rágalmazni s mondják ki vádlottá a vétkest.

Vádlott nem kívánván többé a szót, védője czáfolja a közzéadó állításait. A többek közt viszonozza a közzéadó tétéleire, hogy esküdtszék előtt nem szabad a törvényt oly önhatalmilag ferdíteni, mint azt közzéadó teszi, bírák előtt szóra sem érdemesíteni. — A sajtót nevezi annak, melyből az országgyűlési képviselő információját meríti. Védő bizalommal néz az ítélet elé.

Elnök összehozza a tárgyalás folyamát, mely után a kérdéseket következőkép állapítja meg:

1) Meg vannak-e az esküdtszéki tagok győződve arról, hogy az „Ellenőr” 90-ik számában foglalt „A déli vaspálya s a magyar közlekedési miniszterium” feliratu cikkben foglaltatik e Hollán Ernő államtitkár ellen rágalom vagy nem?

2) Meg vannak-e győződve, hogy az incriminált cikk írja Csávolszky Lajos vagy nem?

3) Meg vannak-e győződve arról, hogy Csávolszky

semmikép sem juthatván, a fürkészzettel kezdé alább hagyni.

Nemsokára ezután Ernőnek néhány napra oda kelle a fővárost hagynia. Emmától bucsuzván, hidegséget nem tapasztalt ugyan, de őszöne azt sugá, hogy Emma szívét nyomja valami, amit előtte erősen titkol.

Most hagyjuk Ernőt békével utazni s vessünk egy pillantást Emma belsejébe: s Ernő iránti szokatlan viselete meg lesz fejte.

Midőn Fenyvesyék Pestre költöztek fel: Emma egyik gyermekkori barátját Sziklay Irént látogatta meg.

Beszélgetés közben szóba jött Romhelyi Ernő is, ki Irénnek pár év előtti ismeretség után nagyon megtetszett, amélikül azonban, hogy a lányka vonalmát Ernő észre is vette volna. Irén irigy természetű volt, s örömet látszik abban, ha két szerető szív nyugalmát megzavarhatja. És Irén tudván, mily viszonyban áll Emma az ifjával, azon légből kapott hírrel lepte meg Emmát, hogy Romhelyi Halmaj Lenkével — ki az ifjúnak rokona — igen gyöngéd viszonyban áll, sőt némelyek szerint már el is jegyezte volna magának.

Emma, mintha villám sújtotta volna e hírre, elhalványult, de erőt vőn magán, s igyekezett el nem árulni keble titkát. Egészen közönyösnek tetté magát s kis idő múlva bucsut vőn ábránjától, s haza sietett.

Ez este korán visszavonult szobájába, s bezárván, könyekben keresett enyhülést.

— Isten hozzátok szép álmaim, melyek örökre szétfoszlatok, hogy soha többé vissza ne térjete, — sohajta Emma föl, s nagy szeméiből süren omlottak könnyei. — Tehát hátlen lett hozzám azon férfi, kit keblem egész lényével szerettem... De erős leszek, s megkísérelm megküzdéni a fájdalommal, mit ő nekem okozott. Ha hozzánk jó, vidámságot fog arcom mutatni, s azon ifjak iránt, kiknek udvarlását eddig mire sem méltattam, nyájas leszek, sőt némi reményt is nyujtok nekik. Ha én családomb, családjanak ok is, a férfiak, kik oly könnyelműen zuzzák össze a hölgy szívet, s dobják a kétségbeesésnek martalékul.

Igy füzte Emma tovább eszméit, s keserű könnyei ujból megeredtek.

Hej, pedig ha oly büszke nem leendett s a való-

Lajos, az ellene emelt vádat illetőleg vétkes e vagy nem?

Tíz percnyi tanácskozás után az esküdtszék a következő szavazáseredményt hirdeté ki:

Az első kérdésre igen-nel felelt 9, nem-mel 3, a másodikra egyhangulag igen-nel.

A harmadikra igen-nel felelt 9, nem-mel 3.

(A nagyszámmal egybegyűlt hallgatóság ez ítélet kihirdetésénél nem tarthatta vissza érzelmei kifejezését és „gyalázat, szégyen” kiáltásokban tört ki, mit az elnök jogszerűleg visszautasított.)

Ezek után a közzéadó emelt szót és félévi fogságot és háromszáz forintnyi pénzbírságot követelt.

Vádlott védője az enyhítő körülményeket felhozva, a sajtó törvény 71. §-ának alkalmazását és a lehető legkisebb büntetés kimérését kívánta.

A sajtóbíróság visszavonult s rövid tanácskozás után kibírdette az ítéletet, melyszerint: Csávolszky Lajos két havi fogság, százforintnyi bírság és a perköltségek megtérítésére ítéltetett.

Vádlott védője bejelentette a törvényes semmisítési folyamodványt.

Pest, okt. 8-án.

— Az „Ellenőr” lefolyt sajtóperei olyannyira országos érdekűek, hogy szabadelvű sajtónk méltán szentel azoknak tért és időt. Engedjék meg nekem is, hogy mint e zászló közharczosa néhány szóval kísérjem a szemem előtt történt ütközeteket.

Az okt. 6-ik esküdtszék vétkesnek találta Csávolszkyt, rágalmazási vádban, elkövetve Hollán Ernő államtitkár ellen. Ugyanazon cikkben ugyanazon rágalmazási vádban marasztalta el, melyért két nappal azelőtt az összes miniszterium, melynek Hollán is egyik tagja, ellenében felmentette. Honnan ez ellentmondás? Kérdik önök. Talán sikerülend okát megfejtésem.

Nem tartozom azok közé, kik egy meggyőződésükkel ellenkező ítéletet kárhoztatnak. Tisztelez bárki meggyőződését, mint ezt magam irányában bárkitől is megköveteltem Tisztelettel meghajlok az esküdtszék ítélete előtt, bár nem tartom csálhatatlannak. S ez fölfeltele az esküdtszék, mint szabadelvű intézmény fenállhatásának, hogy határozatait az állampolgárai tiszteletben tartsák.

Az okt. 8-ik tárgyalás zsufozásig megtelt termében a hallgatóság hangos kifakadásokba tört ki az ítélet kimondása után. Miért? Hiányzott nála a tisztelet a törvények és törvényszerű intézmények iránt? Aligha. Különbén hahotával fogadta volna a közzéadó főrebukott érvelését. De nem fojtotta vissza érzelmeit, mert már egy nappal azelőtt szállongták át városunkat a hírek, miszerint Bottlik, az államtitkár sógóra sorban járta az esküdteket, miszerint pótagokul csupa inkárnált kormánypartit embereket jelöltek ki s mert végre az esküdtszéki tárgyalás folyamában egy sajtóügyi bíró folyvást arczkifejezésével igyekezett befolyani az esküdtekre. S e körülményekben rejlik az ellentmondás főoka. Az esküdtszék a legszabadelvűbb alapot igényli intézménye jótékony működhetése végett. Csak így különböztethető meg a sajtószabadság a szabadosságtól. Tö-

nak utána járt volna, azonnal meggyőződik, hogy az egész hir csak koholmány volt.

Mily soknak omlott már össze boldogsága szilárd oszlopa csekély félreértés miatt.

Emma kész lett tervével egy álmatlan éj után.

Mily elégtételt talál ő majdan, ha Ernő valamelyik estélyen nálak megjelen s éreznie kell, hogy ő már kegyvesztett, s más boldogabb leend az kire Emma szép szeméit veti.

És az Emma által várt alkalom elérkezett.

Ernő még a farsang folyamában visszaérkezett. Az estélyekről pedig — miket Fenyvesyék rendeztek, Ernőnek nem volt szabad elmaradnia.

Mindjárt az estélyek egyikén észrevette Ernő, hogy ő itt mellőztetik, s ki Emma kegyével leginkább dicsekhetik, egy dzsidás ezredes, a családnak távoli rokona. Mintegy 45—50 éves lehet a férfi, és így nem többé ifju, de részint könnyed társalgási modora, részint díszes egyenruhája és állása, még mindig bírt annyi vonzeróvel, amennyi elégséges a hódításra, kivált oly hölgy ellenében, ki boszuból másnak akarja oda vetni azon szent érzelmet, melyet erőtetni nem lehet s a szív mélyéből önként kell folynia.

Az ezredeset egész el hüvölék Emma hájai, bár kissé mesterkéltnek látta a hölgy negédel érzelmeit s kétkedett hódításában, mert ugy vette észre, hogy Emma, midőn mással társalog Ernő, lopva mindig ő rajta legelteté szeméit.

De mit törődik ezzel egy katona? Neki szívviszony kell, hogy annak melegénél rideg életét melegesse — addig ameddig; jelszava levén: „Város ahány anyyi leány!”

Ernő azonban büszke férfi volt s benne féltékenységet gerjeszteni akaró hölgy kaczerkodásait egyáltalában nem látszott észrevenni, sőt méltatlanul mellőzteté magát, mely hűségét nem kis mérvben sérté, azzal akarta büntetni, hogy Emmát, amennyire a társas illem engedheté, mellőzve, előtte azelőtt érdektelen hölgyekkel társalogott az egész estén.

— Ernő szivtelen csapodár, s ezt meg kell boszulnom, gondolta Emma. Ha már nem is szeret többé, de hűségét nagyon sérti, ugylátszik, ha más által látszom érdekelteni... Oh istenem, mily forrón szerettem őt, az első szerelmem szent érzetével... És ő azt méltányolni nem képes... (Folyt. köv.)

Debr. 76-130 máig

kéletesen pártatlan összeállítását a tagoknak, semmimű beavatkozását az érdeklőt feleknek vagy a bíróságnak.

És e kellek mint fentebb kitéjtém hiányoztak. Értelme szerint, vádolt erre alapítja semmitési folyamodványát s nem kéltünk, hogy a semmitő törvény-szék ennek méltánylásában új tárgyalást fog elrendelni.

További értesülésem szerint, az okt. 8-iki esküdték közül ketten csak annyit értettek a magyar nyelvből, hogy az igen és nem megkülönböztetésére magyarazatot kellett nekik adni.

Tegnap nyitott meg háromhavi szünet után a kath. autonómiát előkészítő kongressus. A tragi-comoedia második felvonásához értünk tehát; ugyanannyi bi-boröv, ugyanannyi ibolyaszin-sapka szerepelt tegnap is, mint az első felvonásban; csak hogy egy egyszerű ismeretlen alárendelt papérlyes tiltakozása az ultramontanizmus ellen, hozott némi változatosságot az egyhangúságra.

A ma délelőtti tartott második ülésben Bartha a választási szabályok javaslatának harmadik pontját támadta meg, egy indítvánnyal, mely a püspökök helyettesített képviselőt követeli Haynald hevesen mellette szól, — a szavazás eredménye a „papi“ párt részére dőlt el, a világiakkal az egyedüli Kuthy Márton székesfehérvári káplán szavazott. — Gyönyörűséges kiltások ígért autonómiáinkhoz.

Az új városház építésére alkalmas helyiséget találta kiküldött bizottság, csak hogy e helyiség, helyesében az 1600 ölnyi telek nem a belvárosban fekszik miutánott hasonló területet nem találtak. Ez volna talán az első eset, hogy a városházát nem bel-hanem valamely külvárosban építenék valamely város. S e körülmény szegyet is szurt némely képviselő fejében s úgy hallom, hogy az illető várostanácsai gyűlésben ellenindítványt fognak benyújtani.

A honvédelmi ügyéség a kerületi parancsnokokhoz körlevelet intézett, hogy a környékeikben levő iparosokat köpenyek, zubbonyok, nadrágok és tábori sapkák készítése végett szólítsák fel. A munkadíj következőképen van megállapítva: egy gyalogkatonaköpeny varrása 1. ft 40 kr; egy zubbonyé 1 ft 15 kr; egy nadrágé 1 ft 20 kr; végre egy tábori sapkának varrása 22—25 kr. A vállalkozók az illető kerületi parancsnokságoknál jelentsek magokat.

Egy b a r b á r férjéről írunk mostanában, ki felesége orrát — hűtlenségi gyanu által ingereltetve — leharapta. E dühös Othello most már a börtönben elmélkedik azon, hogy a féltékenység hova vezet az embert?!

K e d d e n egy aranyozóhoz egy hordár vert-ezüstöt vitt eladni. A mester ráismert az ezüstre, s kisért, hogy azt egy véczi fegyintézet cseléd lopta el, s egy felügyelő útján kiszabaduló fegyencznek adta át. A fegyenczet újra bekísérték.

A b u d a i országon levő kartonfestő gyárat a munkások elégtelensége vesélylyel fenyegette; miután oda leányok alkalmaztatván, onnan számos férfi munkás kiszorult. Ez elégtelenség nagy számmal gyűlte össze Pestről és Ó-Budáról, de szándékuk, állítólag a tervezett gyárnak szétrombolása — felfedeztetvén — a fő lázongók körülvették s elzárattak.

E g y k o c s i s 45 mázsányi teherrel gondatlanul halad a lejtős uton, azonban véletlenül a szekér feldül, a szekér feldül, a szerencsétlen alá szorul és menten szörnyet halt. Még egy másik szerencsétlenség: Egy budai szeretett, de szerelmét nem viszonozta sziveválasztottja s efféletti bánatában a Dunába ölte magát.

A b i z o t t s á g, melyet a pestvárosi közgyűlés azon czélból küldött ki, hogy vizsgálja meg, vajjon csakugyan szükséges-e egy új városház — elkészült munkálataival, melyben egy új városház építését elkerülhetlenül szükségesnek mondja.

P e s t m e g y é n e k Szedre delegált bírósága befejezte a vizsgálati okmányok meghitelesítését. Valamennyi száz befogott megmarad első állításánál s maga a hirhedett Rózsa Sándor is bevallotta újból, hogy részt vett a vasut felszedésben és több neveztes rablásban. Még az orgazdák kihallgatása van hátra.

T ó t h K á l m á n jeles írónak nagy csapás érte. Bajáról ugyanis táviratilag értesítették, hogy édes anyja kiről költeményeiben a leggyöngédebb szeretettel emlékszik, meghalt. — Azonnal el is utazott Bajára.

Pesti rőppentyük.

(Oktob. 7-én).

„Homines sumus!“ Emberek vagyunk s analfogva ne szörnyöködjék olyan nagyon Dünnyögi szomszéd, ha néha bakot lövünk vagy csizmadiát fogunk! — szolt Dörmögi.

Már pedig én csak azt tartom, hogy aki nem ért a harangöntéshez, ne fogjon az ahhoz!... Lássá szomszéd, a tegnapi esküdtésük is készületlenül lépett a közvélemény examenje elé; rosszul készült el a repetitio alkalmára, holott csak a tegnapielőtti előadását kellett volna megfigyelnie; akkor aztán semcsizmadiát nem fog, sem bakot nem lö.

Már az igaz, hogy rosszul tanulta meg a leckét az a tegnapi esküdtésük, Nem itéli el a vádlottat akkor, mikor a miniszteriumnak fejére koppant, hanem elítéli akkor, midőn — ugyanennek a lábára a tyukszemére hág.

Már hiszen akár honnan markolta Dörmögi szomszéd e hasonlatot, de nagyon találó s a megjegyzés talpra esett, mert ugyanazon alapon felmenték előbb

azét, amiért később elítélik. Csak a személyek változtak... Ki látott már ilyen czifra komédiát?

De még furcsább volt ám komám, mikor Gelléri fiskus ur azzal menté a tegnapielőtti vesztett perét, hogy a f. hó 4-iki esküdtésük „azért mentette föl a vádlottat az ellene emelt rágalmozási vád alól, mert a vád fősúlyát Hollán Ernő ur ellen látta irányozva.

Biz az is furcsa. Hanem az a kicsi parányi scorpio is ugyancsak kiteremtetté am beszédjét. Még most is ebben a két fülemben csengenek e szép szavak:

„... Én azt ohajtom, hogy ama férfiakban, kikre hazánk ügyeinek vezetése bízva van, meglegyen a törekvés: nagygyá, boldoggá tenni a hazát; meglegyen a szeretet, mely, ha kell, áldozni is tudjon hazájáért. Ember vagyok, de én sem a törekvést, sem e szeretetet nem találom fel Hollán Ernő államtitkár urban! Az oly ember, aki csak azt teszi hazája javára, mit meg nem tenni már a törvény is büntet: az oly ember, aki mindent megtesz hazája ellen, mit a törvény meg nem büntethet, az előttem nem ember! Kinek tettenél nem a hazaszeretet, hanem saját megélhetésének, saját föntarthatásának nyomorn gondolata a rügő, az lehet államtitkár vagy miniszter, de a nemzet elismerésére ne számítson soha.“

Már az igaz, hogy az a kis skorpió menykómódon ki tudja czirkalmazni a mondókáját. No de meg is tette ám igazságérzet s ugaltá beszéde a közönségnél a hatást; mert mikor elítélte az esküdtésük kéthavi házörzésre s egy százforintos banknótára s holmi perköltségre a skorpiót: olyan olyanegyszerre és egy szívet hangzott föl a közérzetlet e kiáltása: „Szégyen, gyalázat!“ hogy ha a tárgyalási terem oldalai Jérikó falai leendettek, bizonynyal összeropedeztek volna.

A honvédség vezénnyelve magyar lesz! Ez van a törvényben lefektetve. De a magyar honvédségi ügyekben azért minden németül foly, az ujonczozási bizottság előtt az orvosnak németül kell referálni a megvizsgáltról; német nyelven vezetik az ujonczozási protokollumot, mert a törvény értelme szerint, csak a vezénnyelvnek kell magyarnak lenni. E szerint ennek a közönséges-bajos államnak (melyet egy ismerősünk e két szóból „Magyarország és Ausztria“ így nevezett el, őszszerántva a kettőt: „Magyosztria“) nyelve a német!... Schöne Geschichte!... Nem fordulsz meg sirodban óh Árpád?!

Belföld.

A m a k ó i esperes, vagy névszerint (mert megérdemli, hogy neve a nyilvánosság elé kerüljön) Body Antal az aradi vértanukért okt. 6-án végbement gyászisme megtartásáért, a makói honvédegylettől 7 ft. 50 kr. díjt követelt, mit nevezett egylet élnoke, a derek esperes urnak nyugta mellett le is fizetett. A tiszteendő ur nemde fényes bizonyítékát adá hazafias nagylelkűségének?

A „B o r s o d“ biztos kuféből nyert hír alapján írja, hogy a pest-miskolczi egyenes vaspálya decz. 2-án fog a közforgalomnak átadani.

M i s k o l c z o n a városi rendőrhadnagyot, amiért több dorbézólót a korcsmából haza kergetett, azok hazamenet közben megtámadták, úgy hogy élete megmentését egyedül bátorsága s revolverének köszönheti, melylyel hátravonulását fedezte, többször lövén közéjük. A jó madarak most már a hűvösön ülnek.

A z á k á n y - z á g r á b i vasutvonalat Zárábrától Köröség már elkészítették s az első kocsi Körösre már megérkezett, hol azt zenével és nagy lelkesültséggel fogadták.

P é c s e t t a napokban halt meg Károly Ferencz nevű czinező, kinek hagyatéka főlvetelénél találtak egy csomó ezüst pénzt, egy itcze aranyat, vagy két font bankót és ugyanannyi kötelezvény összesen 70—90,000 ftot. Senkit sem tett örökösévé, roppant szegori és fősvény volt egész életében. Egy nő-rokonán kívül más atyafisága nincs. Ez pedig Bécsben szinész. —

A C s a l l ó k ö z b e n 12 év óta garzdálkodott egy házfeltörő banda. Most elfogták őket. Egyetlen pandur káplár ment rájuk s úgy megriasztotta, hogy noha jó számmal lakmároztak együtt szó nélkül engedték magokat megkötöztetni. Ugy gyantiják hogy e jó madarak nemcsak loptak, hanem gyilkoltak is.

N a g y B e c s k e r e k e n bizottmány alakult, melynek czélja az ottani színészetet emelni. A bizottmány Felekit felkérte, hogy szavaló és dal szintársulatot alakítson, melyet a bizottmány ellenőrzése mellett Szuper fog igazgatni. A társulat már kész.

Külföld.

Berlinben az országgyűlés mindkét háza f. hó 6-án d. u. 1 órakor nyitott meg a király által. Abból, ami eddig a ministerek tárczájából, és a kormányhoz közel álló sajtó közleményeiből a közönség közé szivárgott, már körülbelöl összehelhet állítani a trónbeszédet. A pénzügyminiszter annyit már kibeszélt, hogy 25 millió tallér deficit lesz, s ezt az egyenes adók 25% pótléka által fogja fedezni. Említés tétetik még egy új kerületi rendszabályról, s más egyéb csekélyebb fontosságú kormányi előterjesztésekről. Leginkább kíváncsiak vagyunk arra, hogy a trónbeszédben történi-e említés az Ausztria-felé való közeledésről és mimódon? okt. 5-én a király még Baden-Badenben volt, hol a román fejedelem látogatását fogadta, s tőle a koronaherceg, ki Bécs és Kelet felé indulóban volt, elbucszott.

A szász király trónbeszédére a „Peuple Français“ a következő megjegyzést teszi: „A szász király trónbeszédére ép oly kevéssé alkalmas a béke barátait megnyugtanni, mint a badeni nagyhercegé. Poroszországnak nincs joga afelett panaszkodni, hogy azon állapotot, melyet ő maga hozott létre, fenakarjék tartani, s hódításai eléggé nagyok és vakitók arra nézve, hogy avval megelégedett lehessen. Daczára ama tulsulynak, melylyel Poroszország a szövetségben bir, a sadowai győzőnek mégis el kell tűrni, hogy szövetségesei néma rabszolgák ne legyenek. Az európai béke csak nyerhet ez által.

A második rangu hatalmak anélkül is mindig, úgy anyagilag, mint erkölcsileg a békés közvetítőt játszották a nagyravágyó és kevéssé félnék nagyhatalmak közt. A porosz szövetségek, bár mennyi lelkesedést mutassanak is a germán hazafiság iránt, mégis érdekelve vannak az által, hogy a jelenlegi helyzet meg ne ingattassék, mert bármely erőszakos megrázkodás megsemmisíthetné azon csekély önállóságot, a mi még számukra megmaradt. Semmi megrázkodás, semmi háboru semmi politikai csinek, ez most az apróbb német fejedelmek jelszava, kik koronáikat veszély nélkül ohajjták megtartani.

A közvélemény ítélete Párisban a kamarák összehívása felől, a kormányra nézve még mindig kedvezőtlen. Az egyik fél azt mondja, hogy a kormány későn, a másik azt, hogy igen későn engedte magát elhátározni azon lépésre, mely ellenségeinek számát és elkeseredését csak fokozza, annélkül, hogy a mindennap növekedő bonyodalmakból menekülést nyitna számára. A mint az „Independ. belge“ értesül, a miniszterek a kamarák megnyitásának határideje felett különböző véleményben voltak. Magne és Forgade de la Roquette 15 éve akarták, a többiek, kiknek nézete győzött aztán 29-ére. A közvélemény által követelt napról, okt. 26-ról, a miniszterek hallani sem akartak.

Különben ha a személyi kormány azt hitte, hogy az oktob. 26 ka mellözése által vereséget szenvednek a radicalisok, akkor ugyan elszámolta magát. Mig ezeknek legengeszelhetlenebb ellenségük, az agg Raspail sem akar a kormánynak kedvére lenni az által, hogy annak előnyére valami tüntetést rendezzen. Sőt a miniszterekhez ez alkalomból a következő sorokat intézte:

„Uraim, miniszterek! A mai „Journal officiel“ hogy kibocsátványt közül, mely a senatust és a törvényhozó testületet, 1869. nov. 29-re hívja össze. Miért nem okt. 26-ra, mely nap a kormány által reánk erőszakolt alkotmány szerint a legutolsó határidő. Talán egy beteg természet rosz szeszélye következtében történt volna, hogy a személyes kormányzás eszméje még fentartassék? Hiszen az megszűnt létezni! Miért történt tehát a kamarák összehívásának elhalasztása a törvény által meghatározott időről?”

Midőn az alkvtmánynak engedelmességet esküdtünk, azt lelkiismeretünkben a nép által adott megbízatásunkkal helyeztük egy színvonalra. Most önkömetanitanak bennünket, hogy azokat holt betűnek tekintsük, miután azt önkö sértik meg legelébb. Mihelyt a kamra megnyílik, legyenek elkészülve rá, hogy e miatt interpelláltatni fognak, s önkö, mint felelős miniszterek ellen a vádállapotbahelyezés fog indítványoztatni, ha ugyan a többség előjogaihoz méltóan fogja magát viselni.

A francia császár okt. 7-én látogatást tett a Párisban időző romániai fejedelem — Károly hercegnél.

Spanyolországi hírek szerint a fölkelés egészen le volna győzve, s a rend helyreállítva. A Cubába rendelt csapatok az országban fölmerült agitatók daczára elutaztak.

Közgazdaszat.

Debr. okt. 9. Piacunkra sok mindenféle élelmi cikket szállítottak, életet legkevesebbet, a sem volt kelendő csökkent árak mellett sem, tengeri mind zsák számra mind szekerekkel sok hozatott; s kelendő volt, zsák számra 1 ft 60—70 krj. szekér számra 45—55 ft. kenyeret szinte sokat hoztak mérsékelt árakon kelt. Zöldség főleg káposzta sok volt elég olcsó 100-za 2 ft 50—5 ft krumpli zsákja 1 ft 40—70 kr. 1 putton hegyi szöllő 3 ft; kerti 1 ft; 60—60 kr. Az idő hűvös, őszies.

P e s t, okt. 8. Az időjárás derült napfényes, a hőmérő + 11°, légsúlymérő 28° 10". Buza 87 π-tos 5 ft 20 kr, 86 π-tos 4 ft 85 kr, roz 77—80 π-tos 3 ft 2 kr, árpa 72 π-tos 2 ft 60 kr, kukorica 2 ft 30 kr.

A hazai mezőgazdaságot pár év óta érzékenyen sújtó munkaerő hiányon, mely az aratási munka idején lön legnehezebben elviselhető — leginkább czelszerű gazdasági gépek meghonosítása és terjesztése által vál-vén segíthetni: a földmívelés-, ipar- és kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter az ország több pontjain államségélyben részesített aratógépversenyeit aratását rendelte el, oly módon, hogy e versenyekben gépeikkel résztvenni — a külföld gazdasági gépészei is felhivassanak, s a versenyek leginkább oly vidéken tartassanak, hol a munkások hiánya leginkább észlelhető volt.

E versenyek rendezésének czélja az volt, hogy az ezek iránt érdeklődő gazdaközönségnek alkalma legyen a bel és külföldi gépészet legtekéletesebb készítményeivel közelebbről megismerkedni — s eként az idő és töképezáról kísérletésektől megmentve — szükségletet a lehető legjobb s legmegbízhatóbb forrásból beszerezni.

Felhívták ennek folytán az országos, a békés és szolnokmegyei gazdasági egyletek alkalmas ponto-

kon aratógép-versenyek rendezésére. A felhívott egyletek készséggel siettek a miniszterium inteniói értelmében járni el — s ezeken kívül a mosonmagyei gazdasági egylet versenytartásra önként vállalkozván, s később a debreczeni egyesület is kisebb körben hasonlóan versenyt rendezvén: eként az országnak öt pontján tartottak e folyó évben aratógép-versenyek a gazdaközönség és a bel és külföldi gépezetek élénk érdekeltsége és részvétele mellett következő rendben és helyeken:

Békésen májushó 14-én.
Szolnokon május 24-én.
Debreczenben jun. 2-án,
M.-Óváron július 5-én.
Eresiben július 12-én.

E versenyeken a debreczenit kivéve, hol egyedül a gazdasági egylet díjai lettek kitűzve, összesen 3000 ft-ra menő állami díjak osztottak ki.

Versenyzett mind az öt versenyen 81 arató- és kaszálógép; melyek közül 14 volt magyar, 50 angol, 13 német, 1 osztrák és 2 amerikai készítmény.

Az első díjakat angol és amerikai gépek nyerték, és pedig:

Eresiben Samuelson,
b. Csabán Hornsby,
Szolnokon Hornsby,
M.-Óváron Mac. Cormik,
Debreczenben Howard.

Ez elsőrendű díjat nyert gépek mind önlerakó szerkezettel bírnak s egyenkint mind oly kitűnő, oly tiszta munkát végeznek — minőre kézi erő — nagyban nem képes.

Szilárd szerkezetével a Hornsby gép tűnt ki, de egyúttal nehezebb is a viszonyaink közt igen gyakorlatinak mutató Samuelsonféle gépnél.

Másodrendű díjakat nyertek szintén önlerakó szerkezettel bíró gépekkel:

Eresiben Hornsby (Governor nevű gépével.)
B. Csabán Samuelson,
Szolnokon Clayton

Samuelson
Debreczenben Hornsby (Governorja)
Magyaróváron Hornsby (Governorja.)

Harmadrendű díjat szintén önlerakó szerkezettel bíró gépekkel.

Eresiben Strobl és Barisch, Pestről.
Szolnokon Strobl és Barisch,
M. Óváron Howard.

Egyszerű arató gépekért lerakó szerkezet nélkül díjaztattak első díjjal:

B. Csabán Hornsby
M.-Óváron Matrison

másod díjjal:
B.-Csabán Strobl és Barisch
M.-Óváron Kearsley

harmad díjjal:
Kachelman Selmechról

A kaszálógépek versenyén díjat nyertek:

I. díj. II. díj III. díj
Eresiben Hornsby (paragon) Barret Smuelson.
B. Csabán Hornsby Hankó
Szolnokon Barret Hornsby.

A versenyek folyama bő alkalmat szolgáltatott a gazdaközönségnek arra, hogy az aratógépek tükélye felől tiszta meggyőződést szerezhessen magának.

Valóban a kitüntetett gépek a gazdák minden méltányos igényeit kielégítik s ha még kívánni valónk lehet a tényleg kifejtett tükély fokoztatása irányában, alig lehetne ez egyéb, minthogy az önlerakó szerkezettel bíró, vagyis marokrakó gépek e markokat kévébe is kötnék.

E mozzanat egy nagy, jelen fogalmaink szerint utolsó lépést fogja képezni az aratógépek legmagasabb tükélye elérésében, mely lépés, illetőleg feladat, hogy mikor fog megfejteni, csakis idő kérdése.

mert, hogy lehető, arról láttára azon egyszerű haladásnak, melyet az aratógépek az utolsó évtized alatt máris tettek, kétkednünk alig lehet.

E versenyek után a gazdaközönség nagyobb megnyugvással vásárolhat gépeket — melyek kezelését, ha ügyes kezekre bizza — számitását az eddiginél biztosabban teheti. Kétségtelen az, hogy eddig az aratásra fordított kézi erőnek — nevezetes része fog a gépek segítségével megtakarítani, — s hogy e tekintetben biztos számokat lehessen megállapítani, óhajtható ép a gazdaközönség érdekében, hogy az arató gépekkel e folyó évben eszközölt s jövő évben eszközendő aratási műveletek számitási eredményei nyilvánosságra hozassanak s kitüntessék, hogy a kézi munkaerőnek mily része takarítatik meg a gépek munkája által. Jelenlegi adataink szerint a kézi erő felére vagy megközelítőleg felére mutatkozik általuk leszállíthatónak.

E versenyek, mint szinte az előző évből is nevezetesen előmozdították az arató gépek terjedését, mutatja azt azon körülmény is, hogy az ismertebb nevű angolgépek a megrendeléseknek eleget tenni már ez idén is alig bírtak.

És ha arató gépv versenyek a jövő évben még az ország újabb-pontjain fognak rendeztetni az arató gépek terjesztése tekintetéből egyelőre a viszonyok követelményeinek elég lesz tőve.

A további eszközölje és fejtsse ki a gazdasági életrelvőség és gépészeti vállalkozó szellem és soliditás, mely két tulajdon hazai gépészeink számára is mielőbb ki fogja vinni a sikert és elismerést.

Különfélék.

□ Egy régi szinlap. Daczára a sok érdekes közleménynek és adatnak, mely a szinészet köréből, főleg annak állandósítása előtti időkből a hazai lapok hasábjain mostanában napfényre hozott, nem tartom érdektelennek e 40 éves szinlap közlését, melyre könyveim s irataim rendeztetése közben akadtam.

Reánk debreczeniekre nézve ez általános érdeken kívül lokális érdeklődést is bír ez, mert — mint a szinlap is mutatja — városunkban tartott e szini előadás 1829-ik évi január 8-án.

Az is növeli e szinlap érdekességét, mert oly nevekkel találkozunk rajta, melyek később a nemzeti színház elsőrendű csillagaiként tündökölték, s az ugynevezett „r é g i g á r d a” első hősei voltak, mint p. o. Szentpéteri, Egressi, Szerdahelyi.

Mem kevésbé különösnek tűnhet fel az is, hogy e szinlap nem drámai, hanem operai előadásról „Nagy Vitézi Szomorú Vig Dall Játék”-ról szól, — mi akkor tájban minél ritkábban fordult elő vándor színészeinknél.

Ime maga a szinlap:

DEBRECZEN.

A FELSŐBBEK ENGEDELMÉVEL
Ma Tsötörtökön, Januárius 8-dikán 1829.

A NEMZETI ÉNEKES ÉS SZINJÁTSZÓ
TÁRSASÁG által

Simonfi György Színmester részére

ELŐADATIK:

DON JUAN,

VAGY:
A' KÖBÁLVÁNY VENDEG.

(DON JUAN, oder: Der steinerne Gast.)
Egy itt még soha nem adatott Nagy Vitézi Szomorú Vig Dall

Játék (Opera) 2 Felvonásban. Olaszból Németre Grozman, Németből a' Leipzigi és Bétsi Kiadás szerint Magyarra fordította Pály Elek. Mu'sikáját írta Mozart Amadeus Parkas

S Z E M É L Y E K:

Don Pedro, Salamankai Helytartó	Szentpéteri Ur.
Donna Anna, a' Leánya	Dériné Asz.
Don Ottavio, a' Jegyese	Páli Ur.
Donna Elvira	Borsos Klára.
Don Juan	Szerdahelyi Ur.
Leporello, a' Szolgája	Szilágyi Ur.
Mazetto, ifju Paraszt	Mátéfi Ur.
Zerline, a' Mátéja	Páliné Asz.
Mártész, Kereskedő	Szóllósi Ur.
Poltzei	Váradai Ur.
Kortsmárosné	Kovátsné Asz.
Paraszt Leányok	Mátéfné Asz.
Ördögök	Szentpét. 'Susa.
	Egressi Ur.
	Gilyén Ur.

Lakadalmas Nép, Maszkarák, Törvényszolgák.

Nagy Lelkü Hazafi, Kegyes Pártfogóim!

Egy oly érdemes Dall Játékot választottam ezen névű nézve nevezetes napra, melynek halhatatlan emlékeztető írója magát a' szép mesterségek ezen ágán a' legelsővé, s még eddig utólérhetetlenné tette. Teljes igyekezete is a' Társaságnak, hogy ezen világszerte híres, s nevezetes remek Munka a' közkedvességet itt is megnyerte; így egy megelégedett estvét szerezni óhajtok, s ez által nagy lelki elfogadást reményelve maradok

Nagy Erdemü Pártfogóimnak

legalázatosabb szolgálja
Simonfi György, a' Társaság Színmestere.

Biléték iránt esedezek jókori parantsolatjukért a Theátrumnál.
Közli: U. S.

— Bécsből írják, hogy császár ő felsége személyesen megy novemberben a souézi csatorna megnyitási ünnepélyére, és azt megelőzőleg Konstantinápolyban a szultánnal látogatást tett.

Legujabb

— Karlsruhe, oct. 8. Az itteni újság demontálja a lapok azon hírét, hogy Bäden hivatalosan kísérletet tett volna az északi szövetségbe belépni, s hogy porosz részről egyidőre elutasított volt.

Madrid, oct. 8. A tartománybeli önkéntesek felfegyvereztettek, csak Madridban nem.

— Bécs, oct. 8. Az „Ost. Corr.” szerint a császár meglátogatná a szultánt s jelen lenne a suesi csatorna megnyitásánál.

— Komárom Máramaros két megyék is pártolják a bihari átíratot.

Bécsi tőzsde, okt. 9. Cs. arany 5—83, ezüst 120—110.

Könyvészet.

— 1870-re megjelent naptárak kaphatók Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében:

István bácsi naptára 50 kr, Protestans képes naptár 30 kr, Falusi gazda naptára 80 kr, Lidércz naptár 60 kr, Honvéd naptár 60 kr, Népszázló naptára 40 kr, Nők naptára Jóbarát nagy képes naptár 1 frt, Magyar családi naptár 60 kr, A magyar nép naptára 25 kr, Kis nemzeti képes naptár 20 kr,

H I R D E T É S E K.

Debreczeni iparéskereskedelmi bank
A követező számú ideiglenes részvény-nyugták, u. m.:
48, 46, 46, 47, 47, 47, 72, 357, 263, 524, 699,
524, 740, 740, — az alapszabályok 14-ik §-sa értelmében ezennel érvényteleneknek nyilvánítottatnak.
Debreczen, okt. 7. 1869.

Értesítés.
Alulírott van szerenesém tudatni a n. é. közönséggel, miszerint több éven keresztül vidéki utazásom után itt Debreczenben mint állandó tánczmester szándékozom letelepedni.
Ajánlom magamat a n. é. közönség figyelmébe, mint ki a jelenleg divatosb mindennemű társas- és magán-tánczok, valamint az általam szerzett és még eddig senki által nem tanított honvéd-tánczban oktatásaimat f. évi **okt. 9-én** előnyös feltételek mellett megkezdendém.
Bővebben értekezhetni lakásomon czegléd-utca 19. sz alatt a Fried-féle házban naponta d. e. 9—12-ig, d. u. 2—4 óráig.
Holländer József,
126 3—3 táncztanító.

A debreczeni ipar és kereskedelmi bank
150. 3—5
Az igazgatóság.
pénzbetéteket könyvecskére 5% kamatra elfogad.
Debreczen, okt. 6. 1869.

A n. n. közoktatási ministerium által engedélyezett felekezetkülönbség nélküli
nyitvános nyelv tanodám
a mai napon nyitattik meg. Beiratások elfogadtnak az intézetben (Farkas-ház, az emeleten) naponta d. e. 11—12, d. u. 3—4 óráig, ahol tervrajzom is megtekinthető.
Teljes ellátásra
is fogadtnak vidéki tanulók darabos-utcai 1057. sz. a házamnál (kollegium mellett). Társalgási nyelv: francia és német.
Debreczen, okt. 1. 1869.
P. Nagy Sándor,
a francia- és angolnyelvek nyelv. tanára a debreczeni főiskolában.
119. 6—6
Debreczen. 1869. Nyomatott a város könyvnyomdájában.